

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 108/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť A., B., zastúpenej advokátkou JUDr. E. B., B., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Okresným súdom Banská Bystrica pod sp. zn. 13 C 30/2011 a Krajským súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13 Co 352/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. apríla 2012 doručená sťažnosť A., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 13 C 30/2011 a Krajským

súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 13 Co 352/2011. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 30. marca 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom na obnovu konania z 31. januára 2011 domáhala obnovy konania vo svojej právnej veci ako žalobkyne proti žalovanému M. C. Pôvodné konanie prebiehalo na okresnom súde pod sp. zn. 20 C 205/2007. Návrh na obnovu odôvodnila tým, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 62/2009 z 28. septembra 2010 bola zmluva o sprostredkovaní prípravy študenta na skúšky v študijnom odbore „právo“ v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka posúdená ako platná, a to s poukazom na to, že ide o súkromno-právny vzťah založený na princípe zmluvnej voľnosti, nie teda o verejno-právny vzťah. Obdobná zmluva bola aj predmetom pôvodného konania.

Uznesením okresného súdu č. k. 13 C 30/2011-70 z 20. októbra 2011 bol návrh na obnovu konania zamietnutý. Uznesením krajského súdu č. k. 13 Co 352/2011-93 zo 16. januára 2012 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené. Potvrdzujúce uznesenie krajského súdu bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky doručené 30. januára 2012.

Podľa názoru sťažovateľky došlo k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru. Všeobecné súdy argumentovali tým, že právny názor na výklad zákona vyslovený iným orgánom než procesným súdom, ktorý vo veci konal v rámci svojej právomoci, nie je spôsobilým dôvodom na obnovu konania. Nie je možné v danom prípade povoliť obnovu konania, pretože tu nie sú skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy, ktoré sťažovateľka bez svojej viny nemohla použiť v pôvodnom konaní, pretože rozhodnutie súdu v inej veci dôvodom na obnovu konania nie je. Sťažovateľka obsahovo nerozlíšila rozdielnosť procesných inštitúcií, a to procesného dôkazu a právneho názoru. Pritom podľa sťažovateľky ide o protirečenie, lebo na jednej strane má byť rozhodnutie najvyššieho súdu samo osebe dôkazom, avšak na druhej strane právny názor v ňom uvedený už nemá byť dôkazom. Sťažovateľka v návrhu na obnovu konania poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu ako na dôkaz, ktorý zjavne môže privodiť pre ňu priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Najvyšší súd rozhodoval o takej istej zmluve, akú sťažovateľka uzatvorila s mnohými

fyzickými osobami, pričom dospel k názoru, že zmluva je platná. Rozhodnutie najvyššieho súdu však v skutočnosti nie je právnym názorom, ale dôkazom, resp. rozhodnutím, ktoré je spôsobilým dôvodom na obnovu konania, keďže môže zjavne pre sťažovateľku privodiť priaznivejší výsledok vo veci.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 13 C 30/2011 a krajským súdom pod sp. zn. 13 Co 352/2011 s tým, aby boli uznesenia krajského súdu zo 16. januára 2012 a okresného súdu z 20. októbra 2011 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Napokon sa domáha aj náhrady trov konania v sume 323,50 €.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 13 Co 352/2011-93 zo 16. januára 2012 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 30/2011-70 z 20. októbra 2011 o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania. Podľa názoru krajského súdu z odvolania sťažovateľky vyplýva, že táto nerozlišuje obsahovo medzi rozdielnymi procesnými inštitúciami, a to procesným dôkazom a právnym názorom. Právny názor býva označovaný aj ako právny základ a procesné dôkazné prostriedky sú vymenované v ustanovení § 125 Občianskeho súdneho poriadku. Dôkazmi sa zisťuje skutkový stav veci. Právny názor (právny základ, právne posúdenie, právny záver) je súčasťou každého rozhodnutia. Právny záver sa vytvára použitím právnych noriem, pod ktoré môže súd subsumovať zistený skutkový stav. Použitiu týchto právnych noriem predchádza ich výklad, ktorý slúži na potvrdenie aplikovateľnosti zamýšľaného právneho predpisu, jeho časti alebo jednotlivého ustanovenia. Nesporne rozhodnutie súdu (v tomto prípade najvyššieho súdu), na ktoré sťažovateľka poukazuje, je samo osebe dôkazom. Tento dôkaz však iba osvedčuje, že v určitej veci súd rozhodol tak, ako znie výrok jeho rozhodnutia. Právny názor, ktorý v tomto rozhodnutí najvyšší súd vyslovil, však už dôkazom nie je. Základ dôkazu je väčšinou materiálny. Právny názor oproti tomu je imateriálna skutočnosť, ktorá sa vytvára myšlienkovým pochodom, použitím právnych noriem, pod ktoré môže súd subsumovať zistený skutkový stav. Použitiu týchto právnych noriem predchádza ich výklad, ktorý slúži na potvrdenie aplikovateľnosti zamýšľaného právneho predpisu, jeho časti alebo

jednotlivého ustanovenia. Akýkoľvek vyslovený právny názor nie je a nemôže byť dôkazným prostriedkom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 13 C 30/2011 pre porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti uzneseniu okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť

ochranu označeným právam sťažovateľky mal krajský súd v odvolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba dodať, že sťažovateľka možnosť podať odvolanie aj využila.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 13 Co 352/2011 pre porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru ústavného súdu argumentácia krajského súdu, podľa ktorej existencia odlišného právneho názoru vyslovená v inom súdnom konaní riešiacom skutkovo i právne analogickú problematiku nie je dôvodom na obnovu konania, je dostatočná a presvedčivá. V žiadnom prípade ju nemožno považovať za arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú.

Ani z pohľadu ústavného súdu nemožno judikatúru súdov (aj keby malo ísť o ustálenú a konštantnú judikatúru) považovať za skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné požiadať o obnovu konania. Judikatúra totiž predstavuje právny názor na výklad a aplikáciu určitej právnej normy, a to buď vo všeobecnej polohe, alebo v nadväznosti na konkrétne skutkové okolnosti riešeného prípadu. Zjednodušene povedané to znamená, že s ohľadom na súdnu prax v iných veciach môže účastník konania vo svojej právnej veci argumentovať v prospech pre neho priaznivého výkladu a aplikácie práva s poukazom na rozhodnutia vydané v iných obdobných prípadoch. Preto pokiaľ bola sťažovateľka presvedčená o nesprávnosti právneho posúdenia jej veci (čoho dôkazom v jej očiach bolo aj dovolacie rozhodnutie najvyššieho súdu v inej obdobnej veci), mohla a mala sa pokúsiť svoj odlišný právny názor presadiť v rámci dovolania, prípadne podnetom na podanie mimoriadneho dovolania. Napokon mohla podať aj sťažnosť ústavnému súdu. Nie je však možné namiesto uvedených prostriedkov nápravy právoplatných rozhodnutí použiť inštitút obnovy konania, ktorý je mimoriadnym opravným prostriedkom najmä na nápravu pochybení pri zisťovaní skutkového stavu, nie teda na naprávanie chybných právnych názorov.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2012